مسئولیت مدنی وکیل دادگستری در یک موضوع

از دست دادن شانس در رویه دیوان عالی کشور فرانسه

اسماعیل شایگان *

مقدمه

از دست دادن شانس و امکان یا عدم امکان جبران خسارت ناشی از آن، یکی از مباحث مهم حقوق مسئولیت مدنی است که بین نویسندگان حقوقی درباره تحقق ارکان مسئولیت مدنی و شیوه جبران خسارت آن اتفاق نظر وجود ندارد. با این همه، تحولات اجتماعی و اقتصادی، اغلب صاحب نظران و نیز مراجع قضایی بسیاری از کشورها را به سوی پذیرش شانس به عنوان یک ارزش حقوقی هدایت کرده است. دیوان عالی کشور فرانسه در رأیی که اخیرا صادر کرده است، سهل انگاری وکیل در ارائه درخواست رسیدگی به دعوای موکل در دادگاه تجدیدنظر را ازدست دادنِ شانسِ برنده شدن موکل در دادرسی تلقی و خسارت ناشی از آن را قابل جبران دانسته است. در این نوشتار با بررسی اجمالی پیشینه مسئولیت مدنی از دست دادنِ فرصت در رویه دیوان عالی کشور فرانسه، به شرح پرونده مورد بحث پرداخته و برگردان فارسی رأی صادر شده از سوی دیوان عالی کشور در این زمینه، در ادامه می آید.

* وکیل دادگستری و دانشجوی دوره دکترای حقوق خصوصی دانشگاه پاریس۲

۱. تحولات مربوط به ازدست دادنِ شانس در رویه دیوان عالی کشور فرانسه

دیوان عالی کشـــور فرانسه در آرای متعددی که صادر کرده، درباره مسئولیت مدنی مربوط به از دســـت دادن شـــانس و خسارت ناشـــی از آن اظهار نظر کرده است. این مرجع قضایی به منظور اجتناب از نظریه ســـنتی قابلیت جبران خسارت مسلّم و غیر قابل جبران بودنِ خســـارات احتمالی، مفهوم از دســـت دادنِ شانس یا فرصت را وارد حقوق موضوعه کرده اســـت. دیوان عالی کشور فرانسه، از دست دادنِ شانس را به از دســـت رفتنِ مسلّم یک رویداد مطلوب تعریف کرده و خســـارت زیان دیده را نیز بر اساس منفعتی که در صورت از دست نرفتنِ شانس برای زیان دیده به دست می آمد، قابل جبران اعلام کرده اســـت.[۱] مطالعه تحولات رویه قضایی فرانسه در این باره نشان می‌دهد که دیوان عالی کشور فرانسه، بی آنکه منتظر اقدام قانونگذار بماند، با در دست گرفتن ابتکار عمل، مهمترین نقش را در شناســـایی حقوقی و تحول مفهوم «از دست دادن فرصت» در حقوق مسئولیت مدنی ایفا کرده است.

دیوان عالی کشور فرانسه برای نخستین بار در سال ۱۸۸۹ مسئولیت مدنی از دست دادن فرصت را پذیرفته اســـت. به موجب رأی دیوان، مامور ابلاغ و اجرای دادگستری به دلیل عدم اقدام به موقع در تبادل درخواست و مدارک اعتراض به رأی و در نتیجه انقضای مهلت اعتراض، شانس پیروزی یکی از طرفین دعوا را از بین برده و به همین جهت، به پرداخت خسارت محکوم شده است.[۲]

از نظر دیوان، از دســـت دادن شـــانس، زمانی مصداق دارد که وقوع یک فعل زیانبار جریان عادی یک امر را مختل و از تحقق آن جلوگیری نماید و یا منجر به وقوع رویدادی شود که زیان دیده از آن اجتناب می‌کرده است.[۳] عالی‌ترین مرجع قضایی دادگستری

---

۱. برای نمونه نگاه کنید به:

Cass. 1re Civ., 21 novembre 2006, pourvoi n° 05-15.674, Bull. 2006, I, n° 498 ; 4 juin 2007, pourvoi n° 05-20.213, Bull. 2007, I, n° 217 ; 8 mars 2012, pourvoi n° 11-14.234, Bull. 2012, I, n° 47.

2. Req., 17 juillet 1889,S. 1891, 1, 399.

۳. خانم وینه، استاد برجسته حقوق مدنی فرانسه، نیز هر دو فرض جلوگیری از تحقق رویداد مورد انتظار و تحقق رویدادی که از وقوع آن اجتناب می‌شده است را از دست دادن شانس و موجب مسئولیت دانسته اند:

G. Viney, P. Jourdain et S. Carval, Traité de droit civil, Les conditions de la responsabilité, sous la direction de J. Ghestin, LGDJ, 4e éd.,2013, n° 278.

فرانسه به منظور از بین بردن تردیدها درباره فقدان برخی از ارکان مسئولیت به ویژه رابطه سببیت بین خسارت مربوط به از دست دادن شانس و فعل عامل زیان، چنین اظهار نظر کرده است که صرف از دست دادنِ شانس و امکان تحقق یک رویدادِ مطلوب، برای مطالبه خسارت ناشی از آن که به خودی خود مستقیم و مسلّم است، کفایت می‌نماید.[1] این عقیده دیوان عالی کشور فرانسه، در واقع تایید نظر پاره‌ای از حقوقدانان است که به موجب آن، شانس به خودی خود «ارزش» حقوقی محسوب و خسارت ناشی از از دست دادن آن، با وجود سایر شرایط، قابل جبران می‌باشد.[2]

مطالعه آرای دیوان عالی کشور فرانسه نشان می‌دهد که این مرجع قضایی در زمینه مسئولیت مدنی مربوط به از دست دادن شانس، از یک طرف به احتمالی بودنِ تحقق رویداد مورد نظر و از طرف دیگر، بر قطعی، واقعی و جدی بودنِ شانس احتمالی تاکید کرده است.[3] در عین حال، خسارتی قابل جبران است که ناشی از «از دست دادن یک شانس معقول»[4] باشد.[5]

در همین راستا، دیوان عالی کشور فرانسه در آرای خود، خسارت مربوط به از دست دادن شانس انعقاد قرارداد، از دست دادن فرصت پیروزی در مسابقه اسب سواری به دلیل تقصیر متصدی حمل و نقل در رساندن به موقع اسب و نیز از دست دادن شانس قبولی در کنکور به دلیل وقوع تصادف را قابل جبران دانسته است.[6] افزون بر این، شعبه اول دیوان عالی کشور در رأیی که در تاریخ ۱۶ ژانویه ۲۰۱۳ صادر کرده است،[7] خسارت مربوط به از دست

---

1. . Crim., 6 juin 1990, Bull. crim. n° 224.

2. Mireille, Bacache-Gibeili, Traité de droit civil, Tome 5, Les obligations, la responsabilité civile extracontractuelle, 3e édition, 2016, Economica, p. 435 et suivant.

۳. برای نمونه به آراء زیر نگاه کنید:

Cass. 2e Civ., 23 juin 1993, pourvoi no 91-20.728, Bull. 1993, II, no 233 ;
Cass. 1re Civ., 9 décembre 2010, pourvoi no 09-16.531, Bull. 2010, I, no 254.

همچنین:

A. Bénabent, Droit des obligations, LGDJ, 14e éd., 2014, n° 679.

4. La perte d'une chance raisonnable.

5. Cass. 1re Civ., 30 avril 2014, pourvois n° 13-16.380 et n° 12-22.567, Bull. 2014, I, n° 76 et 78.

6. . Mireille, Bacache-Gibeili, Traité de droit civil, op.cit., p. 437.

7. . N° 12-14.439, D. 2013. 243, obs.I. Gallmeister.

دادن شانس پیروزی موکل در دادرسی را به دلیل عدم تجدیدنظرخواهی از رأی نخستین، قابل جبران دانسته است: «از دست دادن قطعی شانس، هر چند شانس ناچیز، قابل جبران است». در مقابل، همین شعبه در دو رأیی که در تاریخ ۳۰ آوریل ۲۰۱۴ صادر کرده، با این استدلال که چون از دست دادن یک شانس «معقول» ازسوی فرجامخواه اثبات نشده است، ضمن تایید رأی دادگاه تجدیدنظر، درخواست فرجامی را رد کرده است.[۱]

شعب مدنی دیوان عالی کشور فرانسه در آرای متعددی که صادر کرده، درباره چگونگی محاسبه خسارت مربوط به از دست دادن شانس به صراحت اظهارنظر کرده‌اند. از نظر این مرجع قضایی، خسارت مربوط به از دست دادن شانس باید بر اساس شانس یا فرصت از دست رفته محاسبه شود و میزان آن نمی‌تواند عیناً معادل منفعتی باشد که در صورت تحقق شانس به دست می آمد.[۲]

افزون بر دیوان عالی کشور، شورای دولتی فرانسه نیز در یکی از آرای خود، سهل‌انگاری وکیل در ارائه برخی از مدارک موکل به مرجع رسیدگی کننده را تقصیر دانسته و به دلیل از دست دادن شانس برنده شدن موکل در دادرسی، وکیل را به جبران خسارت محکوم کرده است.[۳]

دیوان عالی کشور فرانسه در رأیی که اخیرا صادر کرده است، مجدداً بر قابل جبران بودن خسارت مربوط به از دست دادن شانس تاکید نموده است. به منظور مطالعه این رای دیوان عالی کشور، ابتدا به صورت اجمالی به شرح پرونده منتهی به رای پیش گفته پرداخته می‌شود و سپس، ترجمه رای صادر شده از نظر خواهد گذشت.

---

1. Cass. 1re civ., 30 avr. 2014, n° 12-22.567, FS P+B+I :JurisData, n° 2014-008546; Cass. 1re civ., 30 avr. 2014, n° 13-16.380, F P+B+I : JurisData, n° 2014-008545

2. Cass. 1re Civ., 16 juillet 1998, pourvoi n° 96-15.380, Bull. 1998, I, n° 260 ; Cass. Com., 3 mai 2012, pourvoi n° 11-16.979 ; Cass. 1re Civ., 26 septembre 2012, pourvoi n° 11-19. 464 ; Cass. 1re Civ., 27 février 2013, pourvoi n° 12-15.483 ; Cass. 1re Civ., 11 décembre 2013, pourvoi n° 12-23.068 ; Cass. 2e Civ., 11 septembre 2014, pourvoi n° 13-10.414

3. Conseil d'Etat, 5 juillet 2006, JCP, 2006, Actu. 350

۳. شرح پرونده

رای مورخ ۱۲ اکتبر سال ۲۰۱۶ شعبه اول مدنی دیوان عالی کشور فرانسه که ترجمه آن در ادامه می آید، ناظر به دعوای بین بانک و وام گیرنده است. بر اساس رأی و محتویات پرونده مرحله تجدیدنظر،[1] بانکِ اعطا کننده وام که در متن رای از آن با عنوان صندوق مالی نیز نام برده شده است، دعوایی با عنوان بازپرداخت وام علیه ورثه وام گیرنده طرح می‌نماید. خوانده دعوی در دفاع بیان داشته که بانک به تکلیف خود در مقابل وام گیرنده مبنی بر ارائه مشاوره درباره جوانب مختلف وام دریافت شده عمل نکرده و به همین جهت خواستار محکومیت بانک به پرداخت خسارت شده است. دادگاه تجدیدنظر خواسته هر دو طرف دعوی را وارد دانسته و از یک طرف، خوانده را به بازپرداخت وام دریافتی و از طرف دیگر، خواهان (بانک) را به پرداخت خسارتی معادل اصل وام محکوم می‌نماید. بانک نسبت به رأی دادگاه تجدیدنظر فرجام خواهی می‌کند و دیوان عالی کشور فرانسه ضمن وارد دانستن درخواست فرجامی، رأی دادگاه تجدیدنظر را نقض و جهت رسیدگی مجدد به شعبه هم عرض ارجاع می‌کند. دادگاه هم عرض نیز ضمن تایید رأی پیشین دادگاه تجدیدنظر مبنی بر مسئولیت بانک به دلیل عدم انجام تکلیف خود در ارائه مشاوره، بانک را به پرداخت خسارتی معادل نیمی از اصل وام محکوم می‌نماید. بانک مجدداً نسبت به رأی صادر شده فرجام خواهی می‌کند و دیوان عالی کشور این بار نیز رای دادگاه تجدید نظر را نقض و جهت رسیدگی به مرجع تجدید نظر ارجاع می‌نماید. پس از نقض رای در دیوان عالی کشور، وکیل وام گیرنده درمهلت قانونی نسبت به ارائه درخواست لازم برای رسیدگی به

---

1. Cour d'appel d'Aix en Provence, Première chambre B, 4 juin 2015, n° 14/10341

۲. بر خلاف حقوق ایران، در حقوق فرانسه، پس از نقض رای در دیوان عالی کشور، رسیدگی شعبه هم عرض نیازمند تقدیم مجدد درخواست رسیدگی از سوی اصحاب دعوا است. درخواست مزبور با رعایت نکاتی که برای تقدیم دادخواست به این مرجع قضایی ضروری است، به همراه یک نسخه از رای دیوان عالی کشور به شعبه مزبور ارائه می‌شود. این درخواست باید ظرف مهلت ۴ ماه از تاریخ ابلاغ رای نقض دیوان عالی کشور به مرجع تجدید نظر تقدیم شود و الا دعوای مربوط رد خواهد شد. با رد شدن دعوا در دادگاه تجدیدنظر به شرح پیش گفته، رای صادر شده از مرجع قضایی نخستین قطعی و لازم الاجرا می‌شود(مواد ۱۰۳۲ تا ۱۰۳۷ قانون آیین دادرسی مدنی فرانسه). به منظور مطالعه بیش تر درباره آیین رسیدگی پس از نقض رای در دیوان عالی کشور فرانسه نگاه کنید به :
Jacques Héron, Thierry Le Bars, Droit judiciaire privé, 6e édition, L.G.D.J, 2015, p. 713 et suivant

خواسته‌ی موکلش توسط شعبه هم عرض اقدام نمی‌کند.[۲] بدین ترتیب، رأی پیشین دادگاه تجدیدنظر مبنی بر محکومیت بانک به پرداخت خسارت که توسط دیوان عالی کشور نقض شده بود، فاقد اعتبار شده و با قطعی شدن رأی مرجع نخستین مبنی بر ردّ درخواست وام گیرنده، شانس احتمالی وی در پیروزی در دعوی و دریافت خسارت، به دلیل عدم رسیدگی سومین شعبه هم عرض، از بین می رود.

به همین دلیل، وام‌گیرنده این بار دعوایی را با عنوان مسئولیت مدنی علیه وکیل خود به دلیل ارتکاب تقصیر در دعوای پیش گفته، اقامه می‌کند. دادگاه تجدید نظر با وارد دانستنِ دعوای خواهان، وکیل نامبرده را به پرداخت خسارت ناشی از «از دست دادن شانس» به مبلغ ده هزار یورو محکوم می‌نماید. دادگاه تجدید نظر در رأی صادره از جمله چنین اظهار کرده است: «با توجه به وجود احتمال قضایی، وکیل شانس موکل خود، هر چند شانس اندک، را در رد شدن ادعاهای وام‌دهنده از بین برده است.»

هر دو طرف دعوی نسبت به رای دادگاه تجدیدنظر فرجام خواهی می‌کنند. دادبرده (موکل) در درخواست فرجامی خود اعلام داشته که دادگاه تجدیدنظر نسبت به همه ادعاهای طرح شده درباره میزان شانس موفقیت وی در دعوای طرح شده علیه بانک، در فرض رسیدگی توسط شعبه سوم هم عرض، رسیدگی نکرده و محکوم به موضوع حکم دادگاه تجدیدنظر متناسب با خسارت وارده نمی‌باشد. در مقابل، دادباخته (وکیل) در درخواست فرجامی خود چنین استدلال کرده است که موکل وی، در فرض رسیدگی توسط شعبه سوم هم عرض، هیچ گونه شانس موفقیت جدی در دعوای طرح شده علیه بانک نداشته است و بدین ترتیب، نقض حکم صادر شده را درخواست می‌نماید. شعبه اول دیوان عالی کشور فرانسه که نسبت به درخواست فرجامخواهی هر دو طرف دعوی در یک رأی اظهارنظر کرده است -چنانکه خواهیم دید- از یک طرف، با این استدلال که بررسی و ارزیابی اهمیت و میزان خسارت مربوط به از دست دادن شانس جزو اختیارات انحصاری قضات ماهوی است، درخواست فرجامی زیان دیده (موکل) را رد می‌کند. از طرف دیگر، با ردِّ درخواست فرجامی وکیل، رای دادگاه تجدیدنظر را تایید نموده است: هر چند آرای دادگاه تجدیدنظر مبنی بر محکومیت بانک (در دعوای بین بانک

و وام گیرنده) از ســـوی دیوان عالی کشـــور نقض شده است، با این همه «احتمال قضایی»[1] که در فرض رسیدگی سومین شعبه هم عرض وجود داشته، می‌توانست این شـــعبه را به صدور رأی به نفع وام گیرنده هدایت نماید. به بیان روشـــن تر، از نظر شعبه اول دیوان، ســـهل انگاری وکیل در ارائه درخواست به شعبه هم عرض جهت رســـیدگی، شـــانس موکل وی را در برنده شـــدن در دادرسی از بین برده و این شانس، هر چند اندک، به دلیل وجود «احتمال قضایی» که طبیعت رسیدگی های قضایی است، ضرورت جبران خسارت موکل را ایجاب می‌نماید. رأی مزبور از آن جهت حایز اهمیت اســـت که دیوان عالی کشور فرانسه، قاعده جبران خسارت مربوط به از دست دادن شانس را به صراحت بیان کرده است: « هر گونه از دست دادن شانس، حق جبران خســـارت را به همراه دارد». اشاره دیوان عالی کشور به «هر گونه» شـــانس بدین معناست که صِرف وجود شـــانس - هر چند ناچیز- در صورت معقول و منطقی بودنِ آن،[2] برای مطالبه خســـارت کافی اســـت؛ هر چند بررســـی میزان تحقق شانس و خسارت متناســـب با آن در زمره اختیارات قضات رســـیدگی کننده به ماهیت دعوی بوده و از کنترل دیوان عالی کشور خارج است.

رأی شعبه نخست دیوان عالی کشور فرانسه مورخ ۱۲ اکتبر ۲۰۱۶، از یک طرف، رویه دیوان عالی کشور فرانسه درباره مسئولیت مدنی وکیل در برابر موکل را اعلام می‌دارد و از طرف دیگر، مسئولیت مدنی مربوط به از دست دادن شانس را که یکی از مفاهیم مهم حقوق مسئولیت مدنی است، تبیین می‌نماید. ارزش حقوقی و کاربردی هر دو موضوع پیش گفته بر کسی پوشیده نیست. به همین جهت ترجمه رأی مزبور می‌تواند نه تنها از نظر آموزشی و پژوهشی مفید باشد، که مورد توجه رویه قضایی نیز قرار گیرد.

۴. رای دیوان عالی کشور فرانسه

۴-۱. مشخصات رأی:

شماره و تاریخ دادنامه: ۱۱۰۴ مورخ ۱۲ اکتبر ۲۰۱۶

مرجع صادر کننده رأی: شعبه اول مدنی دیوان عالی کشور فرانسه

1. Aléa judiciaire
2. Julie. Traullé, La réparation de la perte de chance, entre clarification et interrogations persistantes, Recueil Dalloz, 2017, p. 46

پرونده‌های موضوع فرجام خواهی:

۱.پرونده شماره ۲۳,۲۳۰-۱۵؛ فرجام خواه: خانم میری ایکس، فرجام خوانده: آقای پاتریک وای

۲.پرونده شماره ۲۶,۱۴۷-۱۵؛فرجام خواه: آقای پاتریک وای، فرجام خوانده : خانم میری ایکس

(Arrêt n° 1104 du 12 octobre 2016 (15-23.230 ; 15-26.147

Cour de cassation - Première chambre civile

Pourvoi : n° 15-23.230

Demandeur(s) : Mme Mireille X

Défendeur(s) : M. Patrick Y

Pourvoi : n° 15-26.147

Demandeur(s) : M. Patrick Y

Défendeur(s) : Mme Mireille X

۴-۲. برگردان رای دیوان عالی کشور فرانسه[۱]

«مطابق رأی موضـــوع فرجام خواهی (رأی دادگاه تجدیدنظر إکس آن پرووانس، ۴ ژوئن ۲۰۱۵)، آقای م.ژ به خانم ر. ه (وکیل دادگستری) وکالت داده تا در دعوایی که صندوق مالی منطقه ای اعتبارات کشاورزی (سود رن آلپ) به عنوان وام دهنده علیه مشـــارالیه اقامه کرده است، از حقوق وی دفاع نماید. سپس، آقای م.ژ با اقامه دعوای مسئولیت مدنی علیه وکیل خود، با این استدلال که وکیل مزبور پس از نقض رأی در دیوان عالی کشـــور از ارائه درخواست به دادگاه تجدیدنظر هم عرض در مهلت قانونی خودداری نموده است، خسارت ناشی از تقصیر شغلی وی را مطالبه می‌نماید.

در رابطه با جهت نقض استنادی در پرونده فرجامی‌شماره ف ۱۵-۲۶,۱۴۷ [فرجام خواهی آقای م. ژ]

۱. به نقل از : Recueil Dalloz, 2017, p.46.

آقای م. ژ [فرجام خواه] نسبت به رأی دادگاه تجدیدنظر مبنی بر محکومیت وکیل [فرجام خوانده] به پرداخت ۱۰۰۰۰ یورو به عنوان خسارت در حق فرجام خواه، به این شرح اعتراض کرده است:

۱. دادگاه باید در رأی خود نسبت به همه ادعاهای طرفین در لوایح ارائه شده اظهار نظر نماید: فرجام خواه به منظور اثبات ادعای خود مبنی بر شانس مسلّم وی در رد شدن ادعاهای صندوق مالی چنین دفاع نموده است که دیوان عالی کشور تنها با در نظر گرفتنِ آن دسته از امور موضوعی که از سوی دادگاه تجدیدنظر رسیدگی شده، اعلام نظر کرده است. بنابراین، دادگاه تجدیدنظر هم عرض [در فرض اقدام به موقع وکیل] می‌توانست، در ارزیابی وجود یا عدم وجود تکلیف وام دهنده در ارائه اطلاعات به وام گیرنده، به سایر امور موضوعی [که پیش تر از سوی دادگاه تجدیدنظر بررسی نشده بود] نیز رسیدگی نماید. دادگاه تجدیدنظر با محدود کردنِ خسارت قابل پرداخت به آقای م. ژ به مبلغ ۱۰۰۰۰ یورو، تنها به بیان این استدلال بسنده کرده است که وکیل، شانس موکل خود، هر چند اندک، در رد شدن ادعاهای صندوق مالی را از بین برده است. بر این مبنا، دادگاه تجدیدنظر نسبت به ادعای فرجام خواه مبنی بر اینکه دادگاه تجدیدنظر هم عرض می‌توانست به سایر امور موضوعی نیز رسیدگی نماید، اظهارنظر نکرده و به بدین ترتیب، ماده ۴۴۵ قانون آیین دادرسی مدنی[1] را نقض نموده است.

۲. رای مرجع قضایی باید مستدل باشد: هر چند خسارت مربوط به از دست دادن شانس باید بر اساس [میزان تحقق] شانس از دست رفته مورد ارزیابی قرار گیرد، اما دادگاه تجدیدنظر بدون ارزیابی میزان تحقق شانس از دست رفته و نیز بدون در نظر گرفتن منافع قابل حصول در فرض تحقق شانس از دست رفته، تنها به بیان این امر اکتفا نموده است که خسارت وارده به آقای م. ژ بابت از دست دادن شانسِ پیروزی در دادرسی به دلیل تقصیر وکیل، با پرداخت مبلغ ۱۰۰۰۰ یورو به طور کامل جبران خواهد شد. بدین ترتیب، رأی دادگاه تجدید نظر به اندازه کافی مستدل نبوده و ماده ۴۵۵ قانون آیین دادرسی مدنی را نقض کرده است.

---

۱. ماده ۴۴۵ قانون آیین دادرسی مدنی فرانسه دادگاه‌ها را مکلف کرده تا در آرای صادره به صورت اجمالی به شرح ادعاها و جهات قانونی مورد استناد طرفین بپردازند. مقررات این ماده، همچنین، مراجع قضایی را مجاز نموده است که از شرح ادعاها و جهات مورد استناد اصحاب دعوی در آرای صادره خودداری و صرفاً به رئوس ادعاهای طرفین با ارجاع به تاریخ لایحه مربوط اشاره نمایند.

اما از نظر این شعبه، اعتراض فرجام خواه مبنی برمستدل نبودن رای صادره و ادعای عدم اظهارنظر دادگاه تجدیدنظر نسبت به لوایح ارائه شده وارد نمی‌باشد. افزون بر این، جهت نقض استناد شده از سوی فرجام خواه، از یک سو ناظر به ارزش و دامنه ادله اثباتی ارائه شده است و از سوی دیگر، درباره اهمیت خسارت ناشی از شانس از دست رفته می‌باشد که اظهار نظر نسبت به این موارد در صلاحیت انحصاری دادگاه تجدیدنظر است. بر این اساس، جهت نقض استناد شده قابل پذیرش در دیوان عالی کشور نمی‌باشد.

در رابطه با جهت نقض استنادی در پرونده فرجامی‌شماره ک ۱۵-۲۳,۲۳۰ [فرجام خواهی خانم وکیل]

وکیل نسبت به رای دادگاه تجدیدنظر مبنی بر محکومیت وی به پرداخت مبلغ ۱۰۰۰۰ یورو به عنوان خسارت در حق آقای م. ژ به این شرح اعتراض کرده است:

۱. برای تعیین میزان شانس موفقیت در یک دعوایی که اقامه نشده یا نسبت به شکایت از رأیی که اعمال نشده است، قاضی باید به دعوای مزبور به صورت فرضی رسیدگی نماید. اما دادگاه تجدیدنظر بدون اعلام اینکه در فرض اقدام وکیل، مرجع رسیدگی کننده به دعوی بر اساس کدام دلایل می‌توانست مسئولیت بانک را احراز نماید، صرفاً با استناد به مسئولیت مرجع اعطا کننده وام چنین نتیجه گرفته است که آقای م. ژ از شانس عدم محکومیت در برابر صندوق مالی نسبت به بازپرداخت وام اعطا شده به آقای ژوزف ژ [پدر فرجام خوانده] بهره‌مند بوده است. در حالی که دیوان عالی کشور در دو رأیی که صادر و به موجب آنها آرای دادگاه تجدید نظر مبنی بر مسئولیت صندوق مالی را نقض کرده است، به ویژه بر این نکته تصریح نموده که امور موضوعی بررسی شده دلالت بر عدم تقصیر صندوق مالی داشته است. بر این اساس، رأی دادگاه تجدیدنظر مطابق ماده ۱۱۴۷ قانون مدنی،[1] فاقد مبنای قانونی است.

۲. از آنجا که تنها وجود یک شانس جدی می‌تواند مبنای جبران خسارت قرار گیرد، بنابراین دادگاه تجدید نظر با پذیرش دعوای جبران خسارت آقای م. ژ به دلیل از

۱. بر اساس ماده ۱۱۴۷ پیشین(ماده ۱-۱۲۳۱ کنونی)قانون مدنی فرانسه، متعهد، جز در مواردی که وجود یک علت خارجی و غیرقابل استناد به خود را اثبات نماید، به دلیل عدم اجرا یا تاخیر در اجرای تعهد به پرداخت خسارت محکوم می‌شود.

دست دادن «شانس، هر چند اندک» در ردّ ادعاهای صندوق مالی مبنی بر محکومیت نامبرده به بازپرداخت وام اخذ شده توسط مورث وی، ماده ۱۱۴۷ قانون مدنی را نقض نموده است.

اما به نظر این شعبه؛

اولا؛ هر چند دیوان عالی کشور با این استدلال که وام دهنده در شیوه استفاده آقای م. ژ از وام دریافتی نقشـــی نداشته و تکلیفی نیز در ارائه مشاوره به وی نداشته، آرای دادگاه تجدیدنظر مبنی بر مسئولیت وام دهنده را نقض نموده است. با این همه، رأی دادگاه تجدیدنظر مبنی بر وجود احتمال قضایی که می‌توانسته است دادگاه تجدیدنظر هم عرض را به صدور رأیی متفاوت [با نظر دیوان عالی کشور] رهنمون نماید، در این باره از نظر قانونی به صورت موجه صادر شده است.

ثانیا؛ هر گونه از دست دادن شانس، حق جبران خسارت را به همراه دارد. بنابراین، تصمیم دادگاه تجدیدنظر مبنی بر پذیرش دعوای جبران خســـارت فرجام خوانده با این اســـتدلال که تقصیرِ وکیل شانسِ آقای م. ژ، هر چند اندک، در رد شدن ادعاهای وام‌دهنده را از بین برده اســـت، فاقد هر گونه اشکال قانونی است و بر این مبنا، جهت نقض استناد شده از سوی فرجام خواه وارد نمی‌باشد.

بر این اساس، رای به ردِّ درخواست فرجام‌خواهان صادر می‌شود و هر یک از اصحاب دعوا به اســـتناد ماده ۷۰۰ قانون آیین دادرسی مدنی، عهده‌دار هزینه‌های انجام شده خواهد بود».